

Кубічка Роман Володимирович

Вплив парламентських виборів та виборів до Європарламенту на конфігурацію політичних сил у Чеській та Словацькій республіках (2023–2025 рр.)

УДК 324(437.6+437.3)«2023/2025»:
324(4-6ЄС)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2026-2.9>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Кубічка Роман Володимирович
аспірант кафедри політології
і державного управління
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
вул. Університетська, 14, Ужгород,
Україна
ORCID: 0009-0003-5665-1646

У статті розглядаються взаємозв'язки між двома електоральними циклами (парламентськими виборами та виборами до Європарламенту) в Чеській та Словацькій республіках. У період 2023–2025 рр. чотири виборчі кампанії визначили сучасну конфігурацію політико-партійного простору у Чехії та Словаччині. У Чеській Республіці спочатку проведено вибори до Європарламенту у 2024 р., потім парламентські вибори до Палати депутатів у 2025 р. У Словацькій Республіці спочатку відбулися позачергові парламентські вибори у 2023 р., а потім проводилися європейські у 2024 р. Результати кожного електорального циклу безпосередньо вплинули на конфігурацію політичних сил всередині кожної країни.

Пріоритетом чеського та словацького електоратів залишаються парламентські вибори, на яких продемонстрована найвища виборча явка. За рівнем явки на вибори до Європарламенту Чеська та Словацька республіки належать до аутсайдерів країн Європейського Союзу (за винятком останніх виборів 2024 р.). У порівнянні із парламентськими виборами на європейських виборах чеський та словацький електорат демонструють протестне голосування. На виборах до Європарламенту в обидвох країнах були підтримані опозиційні політичні сили. У Чеській Республіці перемагають популісти ANO, у Словацькій Республіці на першому місці опинилися ліберали «Прогресивна Словаччина».

Радикальніші політичні сили користуються більшим рівнем електоральної підтримки на європейських виборах, ніж на парламентських. У Чеській Республіці праворадикальні популістські сили «Присяга», «Триколон» та «Автомобілісти» отримують значну частину євромандатів. Від Чехії до Європарламенту також проходять депутати від лівих популістів «Досить!». У Словацькій Республіці на європейських виборах ультраправому руху «РЕСПУБЛІКА» вдалося посісти третє місце. Традиційно праворадикальні та ліві популістські сили залишаються адептами ідеології «твердого євроскептицизму». Результати парламентських та європейських виборів у Чеській та Словацькій республіках підтвердили електоральні розмежування та закріпили перевагу популізму у політичному просторі. Одіозні Андрей Бабіш у Чехії та Роберт Фіцо у Словаччині очолюють уряди та зберігають вагоме представництво у Європарламенті.

Ключові слова: електоральні цикли, парламентські вибори, європейські вибори, чеський електорат, словацький електорат.

Вступ. Для постсоціалістичних країн вступ до Європейського Союзу залишався пріоритетом політичних та економічних трансформацій кінця 1990-х – початку 2000-х рр. Підготовка до вступу та перебіг євроінтеграції прямо відбивалися на розстановці політичних сил всередині країни, поділяючи партійний простір на прихильників «швидкої» чи «наздогоїної» стратегії європейської інтеграції. Після вступу до Європейського Союзу у 2004 р. у центральноєвропейських країнах поглиблюється електоральний кліведж, який полягає у групуванні партій на єврооптимістів та європесимістів, прихильних до «м'якого» чи «твердого» європесимізму. Поряд з тим, для Чеської та Словацької республік європейські вибори стали «виборами другого порядку» [9], які за виборчою явкою суттєво поступаються загальнонаціональним виборам. Двадцятирічна практика проведення виборів до Європарламенту (2004–2024 рр.) продемонструвала, що європейські вибори суттєво впливають на парламентські та, навпаки [6]. Визначення електоральних закономірностей між парламентськими виборами та виборами до Європарламенту дозволить пояс-

нити конфігурацію політичних сил та фрагментацію партійного простору в сучасній Чехії та Словаччині. Зв'язок між парламентськими та європейськими електоральними циклами у період 2023–2025 рр. залишається важливим для розуміння природи політичних реваншів Роберта Фіцо у Словаччині та Андрея Бабіша у Чехії.

Мета та завдання. Основною метою статті є пошук електоральних закономірностей між актуальними парламентськими та європейськими виборами у Чеській та Словацькій республіках за період 2023–2025 рр. Основними завданнями дослідження є визначення пріоритетності парламентських та європейських виборів, передусім, за рівнем виборчої явки, та конфігурації політико-партійного простору у Чехії та Словаччині за підсумками останніх електоральних циклів.

Методи дослідження. У статті застосовані методи теоретичного та емпіричного рівня. Розраховуючи електоральні закономірності у Чеській та Словацькій республіках використовуємо напрацювання не тільки представників зарубіжної порівняльної політології (зокрема, Я. Ковар,

М.Мартинкович) [6; 7], але й найбільш актуальні підходи апробовані у вітчизняній науці (Ю.Остапець, М.Зан; К.Бережна) [2; 1]. На емпіричному рівні на основі компаративного методу аналізуємо результати виборів в обидвох країнах, визначаємо електоральні розмежування між парламентськими та європейськими виборами. Отримані результати виборів дозволять визначити ступінь «протестного голосування» на виборах до Європейського парламенту.

Результати. У Чеській Республіці парламентські вибори традиційно залишаються однозначним електоральним пріоритетом чехів. Необхідно враховувати бікамеральність чеського парламенту, відтак, традиційно виборча явка обраховується по відношенню до обрання нижньої палати (Палата депутатів). Перебуваючи у статусі країни-члена ЄС, у Чеській Республіці було проведено шість виборів до Палати депутатів. Характерно, що на всіх виборах зафіксована явка не нижча 60% (як виняток, виглядають 59,48% виборців у 2013 р.). В останні дві виборчі кампанії помітне поступове зростання явки – у 2021 р. явка зросла до 65,43%, а на останніх виборах – склала вже 68,95% [11]. Зростання явки спричинено високим рівнем політичної конфронтації всередині країни між популістським АНО та коаліцією консервативних і ліберальних сил на чолі з Громадянською демократичною партією.

У питанні явки на виборах до Європарламенту Чехія та Словаччина досить близькі. Європейські вибори не входять до пріоритетних для чеського парламенту. Тільки на останніх виборах у 2024 р. була зафіксована явка понад третини виборців (36,45%). В усіх інших випадках явка була суттєво нижчою – на перші вибори 2004 р. прийшло 28,3% чехів, на наступні вибори 2009 р. – 28,22%, найнижча явка була зафіксована у 2014 р. – 18,2%, у 2019 р. явка покращилась до 28,72% [11]. Одна з найнижчих виборчих явок серед всіх країн-членів ЄС пояснюється пріоритетністю загальнонаціонального рівня політики (парламентські та президентські вибори). Іншим вагомим аргументом залишається високий рівень електоральної підтримки чеських євроскептиків. В умовах євроінтеграції та у ході адаптації до ЄС у партійному просторі сформувались дві групи євроскептиків: «традиційні євроскептики», які шукають оптимального розташування Чехії у структурі ЄС (наприклад, Громадянська демократична партія) та «європротівники», які заперечують сутність європейської інтеграції та ЄС як міждержавне об'єднання (найбільш яскравими представниками є чеські комуністи чи праворадикальні «Свобода і пряма демократія») [5]. Чеські партії-євроскептики традиційно користуються значною електоральною підтримкою, часто входячи до урядових коаліцій та впливаючи на урядову стратегію.

На відміну від Словацької Республіки, на прикладі Чехії проаналізуємо електоральний взаємовплив між європейськими виборами 2024 р. та наступними парламентськими виборами 2025 р. За підсумками виборів до Європарламенту прохідний бар'єр подолали сім політичних суб'єктів. Фактично пройшли всі політичні сили, які мали пройти за соціологічними дослідженнями, оскільки жодна інша партія/коаліція не наблизилася до необхідних п'яти відсотків. Основна політична боротьба велася між популістським АНО та антибабішевською коаліцією РАЗОМ у складі консерваторів Громадянської демократичної партії, християнських демократів та центристів ТОР 09. Це протистояння залишалось актуальним з попередніх парламентських виборів 2021 р., й на цей раз перемогла на той час опозиційна партія Андрія Бабіша (26,14%); друге місце було за коаліцією РАЗОМ (22,27%) [11]. АНО вдалося одноосібно отримати сім євромандатів, що становить третину від представництва Чеської Республіки у Європарламенті. Європейські вибори 2024 р. також виявилися успішними для «твердих євроскептиків» [8], включаючи праворадикальні та ліві політичні сили. Найбільший рівень електоральної підтримки отримала двопартійна правопопулістська коаліція у складі «Присяга – Автомобілісти», за яких проголосувало понад 10% чехів; ліва коаліція «Досить!» на чолі із чеськими комуністами була підтримана майже аналогічно (9,56%); праворадикальний союз «Свобода і пряма демократія – Триколон» також подолав необхідний бар'єр (5,73%) [11]. Решта мандатів була розділена між проєвропейськими політичними силами.

Вибори до Палати депутатів, які проводилися у Чеській Республіці за півтора року після виборів до Європарламенту на початку жовтня 2025 р., засвідчили як типовість, так і девіації в електоральному полі. З одного боку, не змінилася конфігурація головного політичного протистояння у країні. АНО Андрея Бабіша (отримали 34,51% підтримки) веде боротьбу за уряд з коаліцією РАЗОМ (друге місце з 23,26% голосів), у підсумку перемігши та сформувавши популістський уряд [11]. А.Бабіш повертає собі прем'єрське крісло, а його коаліційними союзниками стали лідер праворадикалів Томіо Окамура та одіозний популіст Петер Мацінка [4]. Іншим аспектом парламентських виборів стало непроходження до Палати депутатів правих популістів «Присяга» та лівокомуністів «Досить!». У випадку отримання мандатів обидвома популістськими силами урядова коаліція виглядала б ще більш радикальною. Так само, як на європейських виборах, до парламенту впевнено пройшли чеські «пірати» (8,97%) та центристи СТАН (11,23%) [11]. Також у порівнянні з європейськими виборами до Палати депутатів потрапила менша кількість політичних сил – всього п'ять партій чи коаліцій.

Вибори до Національної ради Словацької Республіки міцно закріпилися на першому місці за показником виборчої явки – від перших альтернативних виборів 1990 р. ще у «чехословацькому форматі» й до останніх позачергових виборів 2023 р. Якщо охоплювати діапазон проведення виборів до Європарламенту, починаючи з 2004 р., то у Словацькій Республіці було проведено шість виборів до національного парламенту. У вказаний період найменша явка зафіксована на виборах 2006 р. за два роки після вступу країни до ЄС (54,67%); останні парламентські вибори продемонстрували найвищу явку – 65,8% [10]. Парламентські електоральні процеси залишаються однозначним пріоритетом для словацького виборця, ще більше актуалізуючись в умовах урядових криз.

Вибори до Європейського парламенту у Словацькій Республіці ніколи не відносилися до пріоритетних, хоча залишаються не тільки засобом впливу на європейську політику, а й конфігурують національну партійну систему. У чотирьох з п'яти виборчих кампаній до Європарламенту словацький виборець продемонстрував найнижчу явку з-поміж всіх країн-членів ЄС. На перших виборах після вступу до ЄС виборча явка склала невисоких 16,97% [10], що могло у той час здаватися політичною втомою словаків від пришвидшеної євроінтеграції початку 2000-х рр. Проте подальші європейські вибори підтвердили електоральну закономірність, властиву для словаків, яка полягала у фактичному небажанні залучатися до електоральних циклів ЄС. Вибори 2009 р. привнесли явку у 19,64%, наступні вибори у 2014 р. – катастрофічний показник у 13,05%, зрештою, помітне зростання виборчої явки вперше зафіксовано тільки на четвертих поспіль виборах у 2019 р. – 22,74% [10]. Переломним у питаннях явки на виборах до Європарламенту для Словацької Республіки стали останні актуальні на сьогодні вибори, які відбулися на початку червня 2024 р. Країні, зрештою, вдалося позбавитися статусу аутсайдера, продемонструвавши найвищу за європейську електоральну історію виборчу явку – 34,38% [10]. У підсумку Словацька Республіка випередила такі колишні постсоціалістичні країни – Болгарію, Латвію, Литву та Хорватію. Помітне зростання виборчої явки на останніх виборах до Європарламенту продемонструвало втрату у Словаччині статусу європейських виборів як «додаткових», натомість у словацькому соціумі поступово закріплюється сприйняття «впливових» європейських виборів [3, р. 355]. Підвищення явки на останніх європейських виборах, вочевидь, зменшило електоральну дистанцію між загальнонаціональним та європейським рівнем політики.

За підсумками парламентських виборів у вересні 2023 р. прохідний бар'єр вдалося подолати відразу семи партійним суб'єктам. Головним підсумком виборів став політичний реванш Роберта Фіцо:

його СМЕР-СД змогла отримати 22,94%, тоді як їхні головні супротивники «Прогресивна Словаччина» опинилися на другому місці із результатом 17,96%. Варто згадати також третє місце майбутніх партнерів Р.Фіцо по коаліції, а саме ГЛАС-СД (14,7%) [10]. Як результат, нестійка урядова коаліція програє вибори опозиційним силам на чолі із одіозним Робертом Фіцо та під тиском популістських гасел СМЕР-СД.

За результатами європейських виборів, які проходилися за шість місяців після парламентських, до Європарламенту від Словацької Республіки потрапили 15 представників від п'яти політичних сил. У перерахунку на отримані голоси перше місце посіла опозиційна «Прогресивна Словаччина» (27,81%), на другому місці розташувалася проурядова СМЕР-СД (24,76%) [10]. Проте обидві політичні сили делегували до Європарламенту рівну кількість депутатів (п'ять євродепутатів кожна). Можна стверджувати, що йшлося, скоріше, про психологічну перевагу лібералів над популістами, ніж про практичний електоральний зиск. Третій на парламентських виборах ГЛАС-СД, на європейських виборах отримав тільки 7,18% підтримки; натомість праворадикали «РЕСПУБЛІКА» були підтримані 12,53% виборців (на парламентських виборах їм не вистачило всього 0,25%, щоб пройти). У порівнянні із парламентськими виборами до Європарламенту не потрапляють три політичні сили – популістський рух Ігоря Матовіча OL'ANO, ліберал-консерватори SaS та ультраправі Словацька національна партія. Християнські демократи продемонстрували сталий рівень електоральної підтримки, незалежний від типу виборів (парламентські – 6,82%, європейські – 7,14%) [10]. Європейські вибори продемонстрували нижчу фрагментарність словацького електорату, адже фактичну боротьбу за мандати вели «Прогресивна Словаччина» та СМЕР-СД.

Висновки. Електоральні цикли у Чеській та Словацькій республіках взаємно впливають один на одного та складають конфігурацію політичних сил. Виділяється декілька електоральних закономірностей між парламентськими та європейськими виборами. По-перше, вибори до Європарламенту суттєво поступаються за рівнем явки парламентським виборам. Починаючи з 2004 р., європейські вибори не належали до електоральних преференцій словацького та чеського виборця. Більше того, обидві країни довготривалий час належали до європейських аутсайдерів за виборчою явкою. Проте останні вибори до Європарламенту у 2024 р. суттєво підвищили виборчу явку, оскільки кожний третій виборець проголосував. По-друге, парламентські вибори (у випадку Словаччини вибори до Національної ради, у Чехії вибори до нижньої палати – Палати депутатів) залишаються електоральним пріоритетом. Особливо явка зростає у період

урядових та політичних криз, з якими зіткнулися словацький виборець на позачергових виборах у 2023 р. та чеський виборець на виборах 2025 р. По-третє, на виборах до Європарламенту словацькі та чеські виборці демонструють протестне голосування. У Словацькій Республіці на європейських виборах перемагає опозиційна «Прогресивна Словаччина», яка на парламентських виборах поступилася СМЕР-СД Роберта Фіцо (хоча у підсумку обидві партії отримали однакову кількість євродепутатів). У Чеській Республіці перемагає опозиційна АНО, яка на парламентських виборах у 2025 р. бере реванш у коаліції ПАЗОМ. Окрім того, вибори до Європарламенту в обидвох країнах залишаються хорошим шансом здобути євромандати для найбільш радикальних євроскептиків («твердих»). У Словаччині свої місця у Європарламенті отримала праворадикальна «РЕСПУ-БЛІКА»; у Чеській Республіці до Європарламенту потрапили не тільки праворадикальні популістські сили на кшталт «Триколон» чи «Присяга», але й коаліція лівих популістів «Досить!» на чолі з комуністами. Отже, електоральні закономірності між парламентськими та європейськими виборами у Чеській та Словацькій республіках найчастіше підтверджували наявні електоральні розмежування, стимулюючи протестне голосування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бережна К. Вибори до Європейського парламенту Європейського Союзу: нормативно-правове регулювання та вплив на процедури виборів у країнах-членах ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Випуск 88. Частина 4. С. 16–20. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.4.2>.
2. Остапеч Ю., Зан М. Вибори до Європарламенту 2024 року: характеристика результатів та їхній вплив на структурування національних партійних систем країн-членів Європейського Союзу. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2024. №48. С. 208–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v048.2024.32>.
3. Haydanka Y. European Elections in the Slovak Republic (2004–2019): Between West and East. *Balkan Social Science Review*. 2024. Vol. 24, pp. 343–363. DOI: <https://doi.org/10.46763/BSSR242424343h>.
4. Key Takeaways From the Formation of Czechia's New Government. *Aretera. Public Affairs*. 16.12.2025. URL: https://areterapa.com/wp-content/uploads/2025/12/Aretera_Czechia_BabisGovernment_Dec2025.pdf.
5. Kopecky P., Mudde C. The Two Sides of Euroscepticism: Party Positions on European Integration in East Central Europe. *European Union Politics*. 2002. Vol. 3, No. 3, pp. 297–326. DOI: <https://doi.org/10.1177/1465116502003003002>.
6. Kovář J. Revisiting the Second-Order Election Model and Its Application to European Parliament Elections in Central and Eastern European Countries. Prague: Metropolitan University Prague Press, 2016. 285 p.

7. Martinkovič M. Coalition Governments and Development of the Party System in Slovakia. Berlin: Peter Lang, 2021. 124 p.

8. Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism. A. Szczerbiak, P. Taggart (eds.). Oxford: Oxford University Press, 2008. 424 p.

9. Reif K., Schmitt H. Second-order Elections. *European Journal of Political Research*. 1997. Vol. 31, pp. 109–124. DOI: <https://doi.org/10.1023/A:1006860919635>.

10. Volby a referenda. *Štatistický úrad Slovenskej republiky*. 21.04.2026. URL: <https://volby.statistics.sk/>

11. Výsledky voleb a referend. *Český statistický úřad*. 21.04.2026. URL: <https://www.volby.cz/>.

REFERENCES:

1. Berezhna, K. (2025). Vybery do Yevropeiskoho parlamentu Yevropeiskoho Soiuzu: normatyvno-pravove rehuliuвання ta vplyv na protsedury vyboriv u krainakh-chlenakh EU [Elections to the European Parliament of the European Union: legal and regulatory framework and impact on electoral procedures in EU member states]. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, vol. 88, issue 4, pp. 16–20. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.4.2> [In Ukrainian].
2. Ostapets, Y., & Zan, M. (2024). Vybery do Yevroparlamentu 2024 roku: kharakterystyka rezultativ ta yikhniy vplyv na strukturuvannya natsionalnykh partiinykh system krain-chleniv Yevropeiskoho Soiuzu [The 2024 European Parliament elections: characteristics of the results and their impact on the structuring of the national party systems of the European Union member countries]. *Current Problems of Philosophy and Sociology*, no. 48, pp. 208–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v048.2024.32> [In Ukrainian].
3. Haydanka, Y. (2024). European Elections in the Slovak Republic (2004–2019): Between West and East. *Balkan Social Science Review*, vol. 24, pp. 343–363. DOI: <https://doi.org/10.46763/BSSR242424343h>.
4. Key Takeaways From the Formation of Czechia's New Government. *Aretera. Public Affairs*, 16.12.2025. URL: https://areterapa.com/wp-content/uploads/2025/12/Aretera_Czechia_BabisGovernment_Dec2025.pdf.
5. Kopecky, P., & Mudde, C. (2002). The Two Sides of Euroscepticism: Party Positions on European Integration in East Central Europe. *European Union Politics*, vol. 3, no. 3, pp. 297–326. DOI: <https://doi.org/10.1177/1465116502003003002>.
6. Kovář, J. (2016). Revisiting the Second-Order Election Model and Its Application to European Parliament Elections in Central and Eastern European Countries. Prague: Metropolitan University Prague Press. 285 p.
7. Martinkovič, M. (2021). Coalition Governments and Development of the Party System in Slovakia. Berlin: Peter Lang. 124 p.
8. Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism. A. Szczerbiak, P. Taggart (eds.). Oxford: Oxford University Press, 2008. 424 p.
9. Reif, K., & Schmitt, H. (1997). Second-order Elections. *European Journal of Political Research*, vol. 31, pp. 109–124. DOI: <https://doi.org/10.1023/A:1006860919635>.

10. Volby a referenda [Elections and Referendums]. Štatistický úrad Slovenskej republiky [The Statistical Office of the Slovak Republic], 21.04.2026. URL: <https://volby.statistics.sk/>

11. Výsledky voleb a referend [The results of elections and referendums]. Český statistický úřad [The Statistical Office of the Czech Republic], 21.04.2026. URL: <https://www.volby.cz/>.

The impact of parliamentary elections and elections to the European Parliament on the political landscape in the Czech and Slovak Republics (2023–2025)

Kubichka Roman Volodymyrovych

Postgraduate Student at the Department of Political Sciences and State Administration
State University “Uzhgorod National University”
Universytetska str., 14, Uzhhorod, Ukraine
ORCID: 0009-0003-5665-1646

This article examines the interrelationships between the two electoral cycles (parliamentary elections and elections to the European Parliament) in the Czech and Slovak Republics. Between 2023 and 2025, four election campaigns shaped the current configuration of the political party landscape in the Czech Republic and Slovak Republic. In the Czech Republic, elections to the European Parliament were held first in 2024, followed by parliamentary elections to the Chamber of Deputies in 2025. In the Slovak Republic, early parliamentary elections took place first in 2023, followed by European elections in 2024. The results of each electoral cycle directly influenced the configuration of political forces within each country.

Parliamentary elections remain the priority for the Czech and Slovak electorates, with the highest voter turnout recorded in these elections. In terms of turnout in elections to the European Parliament, the Czech and Slovak Republics rank among the lowest in the European Union. Compared to parliamentary elections, the Czech and Slovak electorates tend to cast protest votes in European elections. In the European Parliament elections, opposition political forces received support in both countries. In the Czech Republic, the populist ANO party won, whilst in the Slovak Republic, the liberal “Progressive Slovakia” came out on top.

More radical political forces enjoy a higher level of electoral support in European elections than in parliamentary ones. In the Czech Republic, the far-right populist parties “Přísaha”, “Trikolora” and “Motoristé sobě” are securing a significant share of European seats. Deputies from the left-wing populist party “Stačilo!” are also being elected to the European Parliament from the Czech Republic. In the Slovak Republic, the far-right “REPUBLIKA” movement managed to take third place in the European elections. Traditionally, far-right and left-wing populist forces remain adherents of the ideology of “Hard Euroscepticism”. The results of the parliamentary and European elections in the Czech and Slovak Republics have confirmed electoral divisions and cemented the dominance of populism in the political arena. The controversial Andrej Babiš in the Czech Republic and Robert Fico in the Slovak Republic lead their respective governments and retain significant representation in the European Parliament.

Key words: electoral cycles, parliamentary elections, European elections, Czech electorate, Slovak electorate.

Дата першого надходження статті до видання: 14.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 21.05.2026